

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛ شبکه های توجه گرافی (GAN)

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛
شبکه های توجه گرافی
(Graph Attention Networks)

آموزش استفاده از وب آو ساینس

کارگاه آنلاین آموزش استفاده از
وب آو ساینس

کارگاه آنلاین مقاله روزمره انگلیسی

بررسی بازخورد معلمان به عملکرد دانش آموزان در طرح ارزشیابی توصیفی مدارس ابتدایی استان البرز

نام نویسندگان:

فاطمه بیگلرلو^۱، سیده حلیمه افتخاری^۲، ملیحه بیات^۳ و فهیمه یاری^۴

چکیده

این پژوهش باهدف بررسی بازخورد معلمان به عملکرد دانش آموزان در طرح ارزشیابی توصیفی در مدارس ابتدایی استان البرز ناحیه ۳ در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ انجام شد. جامعه آماری موردنظر، کلیه معلمان مقطع ابتدایی استان البرز ناحیه ۳ سال تحصیلی ۹۴-۹۵ بود که بر اساس جدول گرجسی و مورگان (۱۹۷۰) ۳۴۵ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ابزار پژوهش عبارت بود از پرسشنامه‌ای محقق که در ۳ بخش در قالب ۳۰ سؤال تدوین شد. روش‌های آماری مورداستفاده در بخش آمار توصیفی شامل (درصد، فراوانی، میانگین، انحراف معیار) و در بخش آمار استنباطی شامل (آزمون خی دو) بوده است. راستا در پژوهش حاضر سه سؤال به شرح ذیل مطرح بود: ۱- معلمان از چه ابزارهایی برای بازخورد استفاده می‌کنند؟ ۲- معلمان چه نوع بازخوردی را برای دانش آموزان قوی بکار می‌برند؟ ۳- معلمان چه نوع بازخوردی را برای دانش آموزان ضعیف به کار می‌برند؟ نتایج به دست آمده نشان داد که در سؤال اول تفاوت معناداری میان معلمان زن و مرد در استفاده از نوع ابزار جهت بازخورد دادن وجود ندارد، در سؤال دوم معلمان معمولاً برای دانش آموزان قوی از شیوه پرس‌وجو استفاده می‌کنند، در سؤال سوم نیز برای دانش آموزان ضعیف از ترفندهای گروهی جهت بازخورد دادن استفاده می‌کنند.

^۱ . دانشجوی کارشناسی دانشگاه فرهنگیان پردیس امیرکبیر، البرز، ایران

^۲ . دانشجوی کارشناسی دانشگاه فرهنگیان پردیس امیرکبیر، البرز، ایران

^۳ . دانشجوی کارشناسی دانشگاه فرهنگیان پردیس امیرکبیر، البرز، ایران (نویسنده مسئول)،

malihe_bayat_۷۳@yahoo.com

^۴ . دکتری برنامه‌ریزی درسی آموزش از راه دور، مدرس دانشگاه فرهنگیان پردیس امیرکبیر البرز، ایران

واژه‌های کلیدی: بازخورد، ارزشیابی توصیفی، عملکرد. معلمان کرج

مقدمه

نظام آموزش و پرورش یکی از نهادهای اجتماعی است که در جهت تحقق اهداف خاصی فعالیت می‌کند و هرگز نمی‌تواند بی‌نیاز از ارزیابی و امتحان باشد. لذا یکی از مسائل اساسی که در آموزش و پرورش کشور ما همیشه مطرح بوده و هست، موضوع ارزشیابی و امتحان است؛ بنابراین در هر نظام آموزشی، معلمان برای تعیین رابطه بین توانایی‌ها و فعالیت‌های آموزشی و پرورشی دانش‌آموزان و تغییراتی که در رفتار آنان حاصل شده و نیز به‌منظور پیش‌بینی و کنترل موقعیت‌های آموزشی و مواردی دیگر ارزشیابی را انجام می‌دهند (پوفام، ۱۹۷۵ به نقل از سیف ۱۳۷۶) به عبارتی یکی از عوامل مهم در بهبود یادگیری در کلاس درس و شاید یکی از عوامل نتیجه‌بخش تمامی اصلاحاتی که با هدف بهبود کیفیت صورت می‌گیرد، ارزشیابی تحصیلی کلاسی است (حسنی، ۱۳۸۸) در سال‌های اخیر، بحث‌های زیادی درباره اصطلاحات آموزشی و بهبود کیفیت آموزشی مدارس مطرح شده است، سنجش و ارزشیابی دانش‌آموزان نیز در سطح ملی، یک اهرم و عنصر کلیدی برای اصلاح مدارس و بهبود آموزش و یادگیری در نظر گرفته می‌شود. (سیف، ۱۳۸۲)

در نتیجه نارضایتی از نظام آموزشی سنتی به اصطلاح این نظام و تبدیل آن به طرح دو نوبتی نمودن امتحانات و برجسته شدن نقش ارزشیابی مستمر شد (حیدری، ۱۳۸۸) «در آموزش و پرورش سنتی ارزشیابی آخرین گام است و برای تصمیم‌گیری درباره ارتقای دانش‌آموزان به پایه‌های تحصیلی بالاتر به کار می‌رود، اکنون ارزشیابی بخش جدایی‌ناپذیر و همگام فرآیند آموزش یادگیری است که به‌جای طبقه‌بندی دانش‌آموزان، به هدایت یادگیری آن‌ها متمرکز است»

ارزشیابی به یک فرآیند نظام‌دار برای جمع‌آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات گفته می‌شود، به این منظور که تعیین شود آیا هدف‌های مورد نظر تحقق یافته‌اند یا در حال تحقق یافتن هستند و

به چه میزانی. (حسنی، ۱۳۸۸، ص ۲۲)

ارزشیابی توصیفی به «فرآیند جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل و تفسیر اطلاعات حاصل از به‌کارگیری ابزارهای مختلف (آزمون‌های مداد کاغذی، آزمون عملکردی، ثبت مشاهدات، بررسی تکالیف و فعالیت‌ها و...) از ابعاد مختلف جریان یادگیری و تصمیم‌گیری و ارائه بازخوردهای توصیفی مفید و مؤثر در جهت هدایت این جریان به سوی تحقق بهتر اهداف» گفته می‌شود (رستگار، ۱۳۸۲، ص ۴۴)

ارزشیابی توصیفی اهدافی چون کیفیت فرآیند یاددهی و یادگیری، فراهم نمودن زمینه مناسب برای حذف فرهنگ نمره گرایی، تأکید بر اهداف و پس از توجه به فرآیند یادگیری بجای تأکید بر محتوا، فراهم نمودن زمینه مناسب برای حذف حاکمیت مطلق امتحانات پایانی در تعیین سرنوشت تحصیلی، افزایش بهداشت روانی محیط یاددهی - یادگیری با کاهش اعتبار نمره دارد.

در یک تعریف کلی، ارزشیابی کیفی - توصیفی شیوه‌ای از ارزشیابی تحصیلی - تربیتی است که اطلاعات لازم و معتبر و مستند برای شناخت دقیق و همه‌جانبهٔ فراگیران در ابعاد مختلف یادگیری، با استفاده از روش‌ها و ابزارهای مناسب سنجش جمع‌آوری می‌نماید و سپس با استفاده از اطلاعات مستند جمع‌آوری‌شدهٔ منظم و هدفمند، بازخوردهای کیفی موردنیاز برای کمک به یادگیری بهتر در فضای روانی - عاطفی مطلوب‌تر، ارائه می‌نماید. (حسنی، ۱۳۸۸)

ارزشیابی دارای چهار مرحله است: ۱- شناخت اهداف، انتظارات آموزشی ۲- جمع‌آوری اطلاعات. ۳- تحلیل و تفسیر اطلاعات ۴- بازخورد

یک بازخورد کامل شامل دو بخش است: ۱- توصیف وضعیت موجود دانش‌آموز ۲- ارائه رهنمود. در بخش توصیف، وضعیت موجود دانش‌آموز در جریان یادگیری به زبان ساده بیان می‌شود یعنی میزان موفقیت و خطاهای او مشخص می‌شود و این بخش دو قسم فرعی دارد که یکی بیان میزان موفقیت است و دیگری بیان ضعف‌ها و خطاهای احتمالی که در فعالیت‌های یادگیری او رخ داده است، اما بخش رهنمود بازخورد توصیفی در واقع حاصل تحلیل نقاط قوت و

ضعف دانش آموز است و تلاشی است که معلم به آن می پردازد تا فعالیت های دانش آموزان در جهت انتظارات یادگیری، بهتر و مناسب تر هدایت شود. در واقع آنچه رهنمود را پویا و مؤثر می سازد ارائه رهنمود است. (حسنی، ۱۳۸۴، ص ۱۳۰) باز خورد در زنجیره سنجش و ارزیابی توصیفی نقش کلیدی داشته و حمایت سنجش کیفی به آن وابسته است. اهمیت وجود باز خورد به خودی خود تا به حدی است که برخی وجود آن را مهم تر از ماهیت و محتوای اطلاعات باز خوردی می دانند. (فراهانی، ۱۳۸۴، ص ۱۷۰)

باز خورد توصیفی به «منظور از باز خورد انعکاس داوری و تصمیم های معلم است. باز خورد عامل پویایی ارزشیابی است. چگونگی ارائه باز خورد نیز موضوع مهمی است که در پیشبرد اهداف آموزشی و بهبود کیفیت یادگیری نقش بسزایی دارد» (حسنی، ۱۳۸۸، ص ۲۴) باز خورد توصیفی به دو صورت کتبی و شفاهی منعکس می شود، باز خورد کتبی، باز خوردی است که معلم بر روی تکالیف دانش آموزان می نویسد و باز خورد شفاهی نیز به آن نوع باز خوردی گفته می شود که هنگام صحبت کردن معلم با دانش آموز رخ می دهد.

ویژگی های باز خورد توصیفی

- ۱- باز خورد جزئی از فرآیند یاددهی - یادگیری است.
- ۲- پیوسته است؛ یعنی دانش آموزان در حین فرآیند و فعالیت یادگیری، همچنان باز خورد دریافت می کند.
- ۳- سودمند است؛ یعنی حاوی اطلاعاتی است که دانش آموزان را آگاه می سازد که چه فعالیتی را انجام دهند تا انتظارات آموزشی به خوبی تحقق یابد.
- ۴- به موقع است؛ در واقع سر بزنگاه یادگیری به دانش آموزان کمک می کند تا اصطلاحات مناسب را در فرآیند یادگیری خود انجام دهند.
- ۵- منبع باز خورد متنوع است؛ یعنی از منابع مختلف دریافت می شود تا آثار و فعالیت دانش آموزان از منظره های مختلف و متفاوت بررسی شود. معلم، هم کلاسی ها، والدین و خود دانش آموزان منابع خوبی برای بازخوردهای مؤثر به دانش آموزان اند.

۶- توصیفی باشد؛ یعنی برای دانش‌آموزان واضح و قابل فهم باشد. (نمره یا رتبهٔ صرف نباشند) بازخوردهای توصیفی، داوری‌هایی است که دانش‌آموز را در مسیر بهبود عملکرد خویش، یاری می‌رساند. (حسنی، ۱۳۸۸، ص ۱۲۷)

«پژوهش‌های متعدد نشان داده‌اند که بهترین روش بازخورد همان بازخورد توصیفی است (باتلر و نیسان) به شرط آن که معیارهای یک بازخورد خوب در آن رعایت شود. این بازخورد را می‌توان فرآیند پر کردن شکاف بین وضع فعلی دانش‌آموز و هدف‌های قصد شده دانست، به عبارتی، آنچه موفقیت معلم را در اجرای یک ارزشیابی توصیفی تضمین می‌کند، ماهیت بازخوردی است که وی به دانش‌آموز می‌دهد» (رستگار، ۱۳۸۹، ص ۵)

واژه عملکرد در هر فرهنگ‌های لغت داری معانی متنوعی است. توانایی انجام یک نتیجه یا قابلیت ایجاد آن را عملکرد گویند. (فراهانی، ۱۳۸۴) در فرهنگ لغت دهخدا نیز عملکرد همین معنی را دارد.

پژوهش‌های پیشین

مرکوفو (۱۹۹۵) و استفنر (۱۹۹۱) نشان دادند که چنانچه آزمون‌های تکوینی و یا سایر آزمون‌ها، بتوانند بازخوردهای لازم در اختیار دانش‌آموزان قرار دهند عملکرد آنان افزایش می‌یابد و در صورتی که دانش‌آموزان را برای آزمون‌های مرحله‌ای برانگیزیم، قبل آزمون آمادگی لازم را کسب خواهند کرد. (کرد، ۱۳۸۱)

هاپکینز (۱۹۸۷) شالکی و آموس (۱۹۸۳) در یک مطالعه بر روی معلمان نشان دادند که مهم‌ترین و بحرانی‌ترین مسئله در ارزشیابی، اختلاف سطح و مهارت دبیران در استفاده از ابزارها و روش‌ها است و عدم آشنایی دبیران با روش‌ها و ابزارهای کارآمد و اثربخش در ارزشیابی‌های مستمر از جمله ضعف‌های آنان در ارزشیابی است. (حیدری، ۱۳۸۸)

شادمهر (۱۳۵۹) در تحقیقی تحت عنوان تأثیر ارزشیابی تکوینی برافزایش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان «که» بر روی ۱۷۰ دانش‌آموز کلاس پنجم ابتدایی شهر اهواز انجام شده نشان داده است که هرگاه ارزشیابی تکوینی با بازخورد نتایج به دانش‌آموزان همراه باشد به‌طور

معنی داری باعث افزایش پیشرفت تحصیلی می‌گردد ولی اگر از نتایج ارزشیابی تکوینی به دانش‌آموزان بازخوردی داده نشود باعث افزایش در میزان پیشرفت تحصیلی نخواهد شد. (فراهانی، ۱۳۸۴)

عصمت مرتضایی نژاد (۱۳۸۳) در تحقیقی با عنوان «بررسی» نگرش معلمان و والدین در زمینه کاربرد ارزشیابی توصیفی در پایه‌های اول و دوم ابتدایی شهر تهران در سال تحصیلی ۸۳-۸۴ دریافت که معلمان و والدین اتفاق نظر دارند که ارزشیابی توصیفی (مستمر) در بهبود رفتار و بهبود یادگیری و سلامت روحی و روانی دانش‌آموزان تأثیر مثبت دارد.

سید ضیاءالدین موسوی (۱۳۸۴) در تحقیقی با عنوان «نظرسنجی» از اولیا و مجریان طرح ارزشیابی توصیفی بر اساس اهداف تفصیلی اجرای طرح در سال تحصیلی ۸۳-۸۴ دریافت که اولیای دانش‌آموزان و معلمان مجری طرح در زمینه اثر اجرای طرح در کاهش اضطراب، آرامش روحی، ایجاد علاقه به یادگیری، بهبود یادگیری، بهبود بهداشت روانی دانش‌آموزان و حذف فرهنگ بیست‌گرایی نظر مثبت دارند.

سوالات پژوهش

- ۱- معلمان از چه ابزارهایی برای بازخورد استفاده می‌کنند؟
- ۲- معلمان چه بازخوردهایی را برای دانش‌آموزان قوی بکار می‌گیرند؟
- ۳- معلمان چه بازخوردهایی را برای دانش‌آموزان ضعیف بکار می‌گیرند؟

روش

روش پژوهش حاضر زمینه‌یابی بوده است و جامعه آماری موردنظر، کلیه معلمان مقطع ابتدایی استان البرز ناحیه ۳ سال تحصیلی ۹۵۹۴- بود که در پایه‌های اول تا سوم در استان البرز در حال فعالیت بودند و در طرح ارزشیابی توصیفی مشارکت کرده بودند. بر اساس جدول گرجسی و مورگان (۱۹۷۰) ۳۴۵ نفر به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. برای نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده شده است. ابزار پژوهش پرسشنامه‌ای است محقق ساخته، مبتنی بر پایه‌های نظری بازخورد، قوانین و آیین‌نامه‌ها، مصاحبه و مشاهده سازمان نیافته. محتوای پرسشنامه از ۳

بخش تدوین شده و دارای ۳۰ سؤال بود. به طور کلی محتوای پرسشنامه شامل موارد زیر است: بخش اول: شامل اطلاعات کلی از جمله جنسیت، پایه تحصیلی و سابقه تدریس در ارزشیابی توصیفی پاسخگویان است.

بخش دوم: شامل داده‌های مربوط به ابزارهای مورد استفاده برای بازخورد است.

بخش سوم: شامل داده‌های مربوط به محتوای بازخوردهای معلمان است.

این پرسشنامه با اعمال نظر استاد راهنما، نهایی شده و روایی آن نیز مورد تأیید قرار گرفت و همچنین برای بررسی پایایی پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شده و نتایج حاصله نیز بیانگر پایایی قابل قبولی است.

روش‌های آماری مورد استفاده در این پژوهش شامل آمار توصیفی (درصد، فراوانی، میانگین، انحراف معیار) و آمار استنباطی (آزمون خی دو) است. ضمناً داده‌های حاصل از پرسشنامه با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS به دو شیوه توصیفی و استنباطی تحلیل گردید.

یافته‌ها

سؤال اول پژوهش

جهت بررسی استنباطی سؤال یک پژوهش آزمون خی دو استفاده شده است. بر این اساس سؤال مذکور برحسب سه متغیر جنسیت، پایه تحصیلی و سابقه تدریس مورد آزمون قرار گرفت. یافته‌های حاصل به شرح زیر است:

در بررسی نوع بازخورد، آزمون خی دو نشان می‌دهد که تفاوت معناداری میان معلمان زن و مرد در استفاده از نوع ابزار بازخورد وجود نداشته است. جدول توزیع خی دو نشان می‌دهد که میزان خی دو بحرانی با درجه آزادی ۲ بیشتر از خی دو محاسبه شده است. بر این اساس فرض مبتنی بر وجود تفاوت در استفاده از نوع ابزار بازخورد رد می‌شود. در بررسی نوع بازخورد برحسب پایه تحصیلی، یافته‌های جدول نشان می‌دهد که سه گروه تحصیلی به میزان زیادی از بازخورد کتبی استفاده می‌کنند. نتایج حاصل آزمون کای اسکوارتر نشان می‌دهد که نوع بازخورد برحسب پایه تحصیلی متفاوت است. در مورد نوع بازخورد برحسب سابقه تدریس یافته‌های حاصل آزمون

خی دو حاکی از آن است که نوع بازخورد برحسب سابقه تدریس معلمان تفاوت ندارد.

سطح معناداری	درجه آزادی	خی دو	نوع بازخورد				جنسیت	
			تعداد کل	هر دو روش	بیشتر شفاهی	بیشتر کتبی		
۰/۱۶۱	۲	۳/۶۴۷	۱۹۱	۳۰	۵۳	۱۰۸	زن	
			۱۵۹	۴۰	۳۰	۸۹	مرد	
			۳۵۰	۷۰	۸۳	۱۹۷	جمع کل متغیر جنسیت	
۰/۰۴۳	۴	۳/۹۴۸	۱۸۱	۴۰	۳۶	۱۰۵	اول	پایه تحصیلی
			۱۵۷	۲۴	۳۳	۱۰۰	دوم	
			۱۳	۳	۴	۵	سوم	
			۳۵۰	۶۷	۷۳	۲۱۰	جمع کل پایه‌ها	
۰/۴۲۱	۶	۶/۰۱۶	۱۰۴	۱۴	۳۰	۶۰	۱ تا ۵ سال	سابقه تدریس
			۱۱۰	۱۵	۲۰	۷۵	۶ تا ۱۰ سال	
			۱۰۵	۶	۲۲	۷۷	۱۱ تا ۱۵ سال	
			۳۱۹	۳۵	۷۲	۲۱۲	۱۶ سال و بیشتر	

سؤال دوم پژوهش

برای دانش‌آموزان قوی که کارشان را بدون اشکال انجام می‌دهند، اکثر معلمان برای بازخورد در مورد نحوه انجام دادن تکالیف از آن‌ها پرس‌وجو می‌کنند و آن‌ها را کنجکاو بار می‌آورند. میانگین این گویه برابر ۳/۱۶ است و همچنین معلمان اظهار داشته‌اند که برای گرفتن بازخورد از

دانش‌آموزان قوی، خیلی کم مجله‌های رشد را به دانش‌آموزان معرفی می‌کنند و به آن‌ها می‌گویند ابتدای داستان‌ها را بخوانند و ادامه داستان را خودشان بنویسند. اکثر معلمان در دادن بازخورد کتبی از اصطلاح «شما بچه باهوشی هستی» استفاده می‌کنند. میانگین این گویه برابر ۳/۵۳ است. همچنین آن‌ها به میزان زیادی از این واژه «در نوشتن تکالیف دقت کامل داشتی» استفاده می‌کنند. میانگین این گویه نیز ۲.۹۲ است.

لازم به ذکر است که برای کلیه سؤالات باز مطرح‌شده، ابتدا کلیه موارد مطرح‌شده، ابتدا کلیه موارد ذکرشده از سوی افراد مورد مطالعه لیست شده، طبقه‌بندی و شاخص‌سازی صورت گرفت. در نهایت بر مبنای وجود اشتراک گویه‌ها، طبقه‌بندی زیر صورت گرفت.

سطح معناداری	درجه آزادی	میانگین	درصد	فراوانی	اقدام ندهانده وقتی که تکالیف	سطح معناداری	درجه آزادی	میانگین	درصد	فراوانی	وقتی که تکالیف انجام داده‌اند
۰/۰۲۵	۳	۱۸/۹۹	۱۰/۳۳	۳۴	به نظر می‌رسد در انجام تکالیف مشکلی ندارم	۰.۰۰۰	۳	۴۲/۲۳	۶	۲۱	فرزند خوبم، از خط زیبای لذت بردم
۰.۰۰۰	۳	۳۷/۲۳	۳۷/۲۳	۸۹	از شما انتظار نداشتم	۰.۰۰۰	۳	۹۱/۸۹	۱۸/۵۷	۶۵	آفرین به تو که تکالیفت را بدون اشکال و کامل انجام دادی
۰.۰۰۰	۳	۱۵/۸۴	۱۱/۲۴	۳۷	توانایی‌ات در انجام تکالیف ضعیف شده است	۰.۰۰۰	۳	۱۱/۳۶	۲۳/۱۴	۸۱	آفرین فرزندم در نوشتن تکالیف دقت کامل داشتی

۰/۰۰۴	۳	۳۴/۵۱	۱۸/۸۲	۴۵	کارت نسبت به قبل ضعیف تر شده است	۰/۰۰۰	۳	۱۸/۶۸	۱۷/۱۴	۶۰	تلاش شما قابل تقدیر است
۰/۲۱۳	۳	۱۲/۰۱	۱۹/۶۶	۴۷	وقتی می بینم که تلاشت ضعیف شده ناراحت می شوم	۰/۳۰۲	۳	۷/۲۰۷	۱۲	۴۲	صد آفرین دختر (پسر) باهوشم
۰/۶۰	۳	۴/۵۷۰	۱۶/۷۳	۴۰	هرگز کاری را که امروز می توانی انجام دهی به فردا موکول نکن	۰/۰۲۱	۳	۱۳/۶۷	۸/۵۷	۳۰	پیداست که برای این کار خیلی تلاش کرده ای
۰/۰۳۹	۳	۱۳/۲۳	۱۵/۰۶	۳۶	کسانی موفق می شوند و موفق باقی می مانند که تلاش و تمرین را به نحو احسن انجام دهند	۰/۳۷۹	۳	۳/۰۸۳	۵/۷۱	۲۰	امروز از کارت لذت بردم
-	-	-	۹۱/۲۱	۳۲۹	جمع کل	-	-	-	۹۰/۸۵	۳۱ ۸	جمع کل
-	-	-	۸/۷۸	۲۱	بی پاسخ	-	-	-	۹/۱۴	۳۲	بی پاسخ

در بازخورد معلم به دانش آموزان قوی زمانی که آن‌ها تکالیف خود را انجام نداده‌اند، یافته‌ها نشان می‌دهد که بیشتر معلمان واژه «از شما انتظار نداشتم» (۳۷/۲۳ درصد) و واژه «وقتی می بینم که تلاشت ضعیف شده ناراحت می شوم» (۱۹/۶۶) را بکار می‌گیرند. یافته‌های حاصل از بررسی گویه‌های استخراج شده برای پاسخ به تکالیف انجام شده دانش آموزان نشان می‌دهد که

اکثر معلمان در برخورد با دانش‌آموزان قوی واژه «آفرین فرزندم در نوشتن تکالیف دقت کامل داشتی» (۲۳/۱۴) را مورد استفاده قرار می‌دهند.

سؤال سوم پژوهش

داده‌های حاصل از بررسی بازخورد کتبی معلمان به دانش‌آموزان ضعیف نشان می‌دهد؛ هنگامی که دانش‌آموزان ضعیف عمل می‌کنند این بازخورد ارائه می‌شود که «با تمرین در این زمینه موفق خواهی شد». همچنین معلمان در بازخورد کتبی می‌گویند که «چرا دقت نکردی، من از دست تو ناراحت شدم». میانگین این دو گویه مهم به ترتیب برابر ۳/۲۵ و ۳/۱۰ است. برخی از معلمان هم اظهار داشته‌اند که «بیشتر تلاش کن کارت جالب نبود/ بیشتر بنویس» (میانگین ۲/۹۲). کمترین میانگین مربوط به اولویت «دخترم (پسر) در این مورد نیاز به تقویت داری» است. میانگین این گویه برابر ۲/۶۹ است. در مورد دانش‌آموزان ضعیف نیز، اکثر معلمان از واژه «بار آخرت باشد، سعی کن تکرار نشود» (۳۱/۹۸) و «همیشه اشتباه می‌کنی...» (۲۰/۴۹) را بکار می‌گیرند. در مورد دانش‌آموزان ضعیف نیز، معلمان بیشتر از جمله «از اینکه هر روز پیشرفت می‌کنی خوشحالم» (۳۴/۸۸). جمله «از اینکه اشتباهات قبلی را تکرار نکردی و کلمات را با دقت و درست نوشتی خوشحالم» (۲۳/۷۲) استفاده می‌کنند.

سطح معناداری	درجه آزادی	ف	د	فراوانی	انجام نداده‌اند وقتی که تکالیف	سطح معناداری	درجه آزادی	ف	د	ف	وقتی که تکلیف انجام داده‌اند
۰/۰۲۴	۳	۱۳/۷۵۹	۷/۷۶	۲۵	نمی‌توانی مثل بقیه کارت را انجام بدهی	۰/۰۳۹	۳	۱۸/۳۷	۲۹/۷۶	۶۴	از اینکه کار شما هرروز بهرتر می‌شود خوشحالم
۰/۰۴۶	۳	۱۴/۰۴۵	۱/۴۹	۶۶	همیشه	۰/۰۳۳	۳	۱۵/۹۸	۲۳/۶۲	۵۱	از اینکه

			۲۰		اشتباه می‌کنی.						اشتباهات قبلی را تکرار نکردی و کلمات را درست و با دقت نوشتی خوشحالم
۰/۰۳	۳	۱۱/۰۴۵	۱۷۰ ۱۷	۵۷	تو هیچ وقت نمی‌توانی	۰/۰۲۵	۳	۱/۱۸۰ ۱۶	۲۳/۲۵	۵۰	خوشحالم که خوش خط نوشتی
۰/۰۴۳	۳	۱۳/۳۴۲	۱۰۴ ۲۰	۷۱	چرا نمی‌توانی مثل بقیه مرتب باشی	۰/۱۹۷	۳	۲/۶۷۵	۱۲/۵۵	۲۷	از دیدن تکالیف لذت بردم، اما سعی کن مرتب‌تر بنویسی
۰/۰۳۱	۳	۱۶/۳۵۲	۱۹۸ ۳۱	۱۰۳	بار آخرت باشد، سعی کن تکرار نشود	۱/۰۴۹۲ ۰	۳	۱/۵۸۲ ۱۴	۳۴/۸۸	۷۵	از اینکه هرروز پیشرفت می‌کنی خوشحالم
-	-	-	-	-	-	۰/۰۱۲	۳	۱/۲۵۱ ۱۴	۱۴/۸۸	۳۲	توانایی تو در دیگته بهتر شده، سعی کن این‌طور بمانی
-	-	-	-	-	-	۰/۰۲۵	۳	۱۸/۹۹	۹/۷۶	۲۱	آفرین بر تو، پیشرفت خوبی کردی، باز هم منتظر کارهای خوبت هستم
-	-	-	۱۳۰	۳۲۲	جمع کل	-	-	-	۶۱/۴۲	۲۱۵	جمع کل

			۹۱								
-	-	-	۸/۶۹	۲۸	بی پاسخ	-	-	-	۳۸/۵۷	۳۵	بی پاسخ

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش در راستای اهداف تحقیق به منظور بررسی چگونگی بازخورد معلمان به عملکرد دانش آموزان در ارزشیابی توصیفی صورت گرفت. جهت تحقق هدف اصلی پژوهش، برای گردآوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه ۳۰ گویه ای که مبتنی بر طیف رتبه‌بندی (دادن رتبه به هر گویه) بود، استفاده شد. با اعمال نظر استاد راهنما، نهایی شده و روایی آن نیز مورد تأیید قرار گرفت و همچنین برای بررسی پایایی پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شده و نتایج حاصله نیز بیانگر پایایی قابل قبولی است. روش‌های آماری مورد استفاده در این پژوهش شامل آمار توصیفی (درصد، فراوانی، میانگین، انحراف معیار) و آمار استنباطی (آزمون خی دو) است.

نتایج حاصل از آمار توصیفی نشان داد ۵۰ درصد افراد مورد مطالعه از روش بازخورد شفاهی، ۱۷ درصد از شیوه بازخورد کتبی و ۳۱ درصد از هر دو شیوه استفاده می‌کنند. جهت بررسی آمار استنباطی در خصوص استفاده از نوع ابزار بازخورد توسط معلمان بر اساس سه متغیر جنسیت، پایه تحصیلی و سابقه تدریس مورد ارزیابی قرار گرفت و نتایج زیر حاصل شد.

در بررسی نوع بازخورد آزمون کای اسکار نشان می‌دهد که تفاوت معناداری میان معلمان زن و مرد در استفاده از نوع ابزار بازخورد وجود ندارد. نتایج حاصل آزمون کای اسکار نشان می‌دهد که نوع بازخورد بر حسب پایه تحصیلی متفاوت است. در مورد نوع بازخورد بر حسب سابقه تدریس یافته‌های حاصل آزمون خی دو حاکی از آن است که نوع بازخورد بر حسب سابقه تدریس معلمان تفاوت دارد.

نتایج پژوهش حاضر به نوعی می‌تواند با پژوهش‌های موسوی (۱۳۸۴) و مرتضایی نژاد (۱۳۸۴)، تپروف و کمپ (۱۹۹۸) همسو باشد؛ آنان دریافته بودند که معلمان و والدین اتفاق نظر دارند ارزشیابی توصیفی و سنجش عملکردی کارآمدی زیادی در موفقیت تحصیلی، بهبود

یادگیری و سلامت روحی دانش‌آموزان داشته و آنان را فعال و پویا و مستقل بار می‌آورد. با توجه به نتایج حاصل از این تحقیق پاره‌ای از پیشنهادها جهت بهبود وضعیت موجود در زمینه ارزشیابی توصیفی و شیوه بازخورد معلمان به دانش‌آموزان مطرح می‌گردد. کلاس‌های آموزش ضمن خدمت جهت برقراری ارتباط مناسب با دانش‌آموزان برگزار گردد. از آنجاکه دانش‌آموزان هسته اصلی فرآیند یادگیری هستند، لازم است در راستای شناخت بهتر معلمان، تسهیلات و امکانات مطلوب برای مدیران، معلمان و دانش‌آموزان در جهت امکان تبادل نظر مدیران با دانش‌آموزان و والدین فراهم شود. برای ارتقای کیفی ارزشیابی توصیفی بودجه مدارس در دستور کار قرار گیرد

منابع

- حسینی، محمد، (۱۳۸۸)، راهنمای ارزشیابی توصیفی در کلاس درس، تهران: انتشارات عابد.
- سیف، علی‌اکبر، (۱۳۷۶)، روش‌های ارزشیابی کیفیت فعالیت‌های علمی-آموزشی اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌ها، مجموعه مقالات نخستین سمینار در آموزش عالی ایران، ج ۲، تهران: دانشگاه علامه طباطبایی: چاپ اول، ۴۰۶-۳۸۸
- سیف، علی‌اکبر، (۱۳۸۲)، مفهوم سنجش و تأثیر آن بر روش آموزش معلم و کیفیت یادگیری دانش‌آموزان، مجموعه مقالات اولین همایش ارزشیابی تحصیلی-تهران: تزکیه
- حیدری، شهریار (۱۳۸۸)، نگرش معلمان ابتدایی شهر سمنان نسبت به ارزشیابی توصیفی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه کردستان.
- حسینی، محمد (۱۳۸۴)، راهنمای ارزشیابی توصیفی: پایه‌های اول، دوم و سوم دبستان، تهران، آثار معاصر
- فراهانی، مهدی (۱۳۸۴)، مقدمه‌ای بر ارزشیابی کیفی آموخته‌های فراگیران، تهران: موسسه فرهنگی منادی تربیت
- رستگار، طاهره (۱۳۸۲)، ارزشیابی در خدمت آموزش، تهران: موسسه فرهنگی منادی تربیت

رستگار، طاهره (۱۳۸۹)، ارزشیابی توصیفی یعنی بازخورد مؤثر، تهران: منادی تربیت کرد، بهمن، (۱۳۸۱)، بررسی و تأثیر بازخورد در ارزشیابی تکوینی بر پیشرفت تحصیلی درس علوم، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم تهران

خوش خلق، ایرج (۱۳۸۴)، ارزشیابی اجرای آزمایشی ارزشیابی توصیفی در مدارس ابتدایی برخی از مناطق آموزشی کشور (مرحله سوم)، تهران، پژوهشکده تعلیم و تربیت

مرتضایی نژاد، عصمت (۱۳۸۳)، بررسی نگرش معلمان و والدین در خصوص کاربردی ارزشیابی توصیفی در پایه های اول، دوم و سوم شهر تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد شهر ری

موسوی، سید ضیاءالدین (۱۳۸۴)، نظرسنجی از اولیا و مجریان طرح ارزشیابی توصیفی بر اساس اهداف تفصیلی اجرای طرح در سال تحصیلی ۸۳-۸۴، تهران، سازمان آموزش و پرورش استان تهران

SID

سرویس های
ویژه

سرویس ترجمه
تخصصی

کارگاه های
آموزشی

بلاگ
مرکز اطلاعات علمی

عضویت در
خبرنامه

فیلم های
آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛
شبکه های توجه گرافی
(Graph Attention Networks)

کارگاه آنلاین آموزش استفاده از
وب آوساینس

کارگاه آنلاین مقاله روزمره انگلیسی